

PRIKLAUSOMŲJŲ VAIKAI. SVARBŪS FAKTAI

Versta iš *Children of Addicted Parents: Important Facts*. National Association for Children of Alcoholics (Nacionalinė alkoholikų vaikų asociacija)
Visuomeninė organizacija „Tėvai prieš narkotikus“, 2007 m.

Alkoholizmas ir narkomanijos kitos atmainos turi genetines ir aplinkos nulemtas priežastis. Jos sukelia rimtas pasekmes vaikams, gyvenantiems namuose su tėvais, priklausomais nuo alkoholio ar narkotikų. Daugiau kaip 28 milijonai amerikiečių yra alkoholikų vaikai; beveik 11 milijonų yra jaunesni negu 18 metų. Šis skaičius didėja, nes daugėja vaikų, kuriems daro įtaką tėvai, vartojantys psichiką veikiančias medžiagas.

1. Alkoholizmas ir kitokia narkomanija paprastai atsiranda šeimose. Alkoholikų ir narkomanų vaikams gresia didesnis pavojus tapti priklausomais nuo alkoholio ar kitų narkotikų, negu kitiems vaikams.

- Alkoholikų ir narkomanų vaikai priklauso didžiausios rizikos grupei, galinčiai tapti alkoholikais ir narkomanais ir dėl genetinių priežasčių, ir dėl aplinkos šeimoje.¹
- Biologiniai nuo alkoholio priklausančių tėvų vaikai turi padidintą riziką (2-9 kartus) susirgti lėtiniu alkoholizmu.²
- Šiuolaikiniai tyrinėjimai nurodo didelę genetinio komponento reikšmę, ypač ankstyvajam vyrų polinkiui į alkoholizmą. Alkoholikų sūnams pavojus tapti alkoholikais yra keturis kartus didesnis negu alkoholizmu nesergančių tėvų sūnams.³
- Yra glaudus ryšys tarp tėvų ir jų paauglių vaikų narkotinių medžiagų vartojimo; jei tėvai vartoja narkotikus, anksčiau ar vėliau jų vaikai pasielgs tai pat.⁴ Paauglių, vartojančių narkotikus, vienas arba abu tėvai paprastai taip pat vartoja narkotikus.⁵
- Tėvų požiūrio į vaiko narkotikų vartojimą įtaka gali būti tokia pat svarbi kaip ir pats tėvų narkotikų vartojimo faktas.⁶ Paauglys, kuris mato, kad vienas tėvų pakantus narkotikų vartojimui, yra labiau linkęs juos vartoti.⁷

2. Šeimos įtaka apibrėžiama per piktnaudžiavimą narkotinėmis medžiagomis ir priklausomybę nuo jų šeimoje.

- Šeimose, paveiktose alkoholizmo, būna daugiau konfliktų, negu šeimose, kuriose nėra alkoholizmo. Girtavimas yra svarbiausias veiksnys, išardantis šeimas. Alkoholikų vaikų aplinką apibūdina tėvų dėmesio stoka, skurdi namų aplinka ir šeimos tarpusavio bendravimo įgūdžių trūkumas, ir tai nesuteikia galimybės alkoholikų vaikams išmokti tėvystės ir motinystės įgūdžių bei šeimos gyvenimo veiksmingo tvarkymo.⁸

- Šios šeimų gyvenimo problemos dažnai susijusios su šeimomis, paveiktomis alkoholizmo: padidėjęs konfliktavimas šeimoje; emocinė ar fizinė prievarta, sumažėjusi santarvė šeimoje; sumažėjęs šeimos organizuotumas; padidėję stresai šeimoje, įskaitant ir darbo problemas, padidėjusi šeimos izoliacija, ligos, vedybinio gyvenimo ir finansinės problemos ir dažnas šeimos kraustymasis.⁹
- Tėvams – alkoholikams ir narkomanams – dažnai trūksta sugebėjimų palaikyti šeimos struktūrą ir discipliną, tačiau jie tikisi, kad jų vaikai anksčiau įgis žinių, reikalingų įvairioms užduotims spręsti, anksčiau, negu vaikai tų tėvų, kurie nėra priklausomi nuo alkoholio ar narkotikų.¹⁰
- Alkoholikų ir narkomanų sūnūs yra linkę perimti iš savo tėvų nedrausmingumą.¹¹

3. Ryšys tarp tėvų narkomanijos ir vaiko piktnaudžiavimo narkotikais buvo dokumentais patvirtintas daugelio vaikų piktnaudžiavimo narkotikais ir jų apleistumo atvejų.

- Trys iš keturių (71,6%) socialinių darbuotojų, dirbančių su vaikais, nurodė piktnaudžiavimą narkotinėmis medžiagomis kaip svarbiausią priežastį, sukeliančią dramatiškai nuo 1986 metų augantį vaikų nusikalstamumą.¹²
- Dauguma socialinių darbuotojų (79,6%) teigia, kad piktnaudžiavimas narkotikais tampa pagrindine priežastimi ar prisideda bent prie pusės visų vaikų padaromų nusikaltimų; 39,7% sako, kad šis faktorius aptinkamas daugiau negu 75% atvejų.¹³
- Taip pat kaip tuo atveju, kai tėvai smarkiai išnaudoja savo vaikus, piktnaudžiavimas alkoholiu yra specifiškai susijęs su fiziniu išnaudojimu, o kokaino vartojimas glaudžiai susijęs su seksualiniu išnaudojimu.¹⁴
- Vaikai, kurių motinos nėštumo metu vartojo narkotikus, du tris kartus labiau rizikuoja tapti priklausomi nuo narkotikų ir žalingų įpročių.¹⁵

4. Alkoholikų ir narkomanų vaikams iškyla didesni pavojai už namų ribų.

- Trys iš keturių vaikų socialinių darbuotojų (75,7%) teigia, kad alkoholikų ir narkomanų vaikai ilgiau būna nesavarankiški, o 73% sako, kad alkoholikų vaikai ilgiau reikalauja globos, negu kiti vaikai.¹⁶
- Vienoje studijoje nurodyta, kad 79% iš namų pabėgusių paauglių ir jaunuolių, neturinčių pastogės, teigė, kad jų buvusiuose namuose buvo vartojamas alkoholis, 53% nurodė problemas, susijusias su girtavimu šeimose, o 54% sakė, kad jų namuose buvo vartojami narkotikai.¹⁷

- Kiekvienais metais maždaug 11900 kūdikių paliekami vos gimę ar laikomi ligoninėse, 78% iš jų buvo veikiami narkotikų nėštumo metu. Vidutinė pinigų suma, reikalinga vienai kiekvieno tokio kūdikio išlaikymo dienai, sudaro 460 dolerių.¹⁸

5. Alkoholikų ir narkomanų vaikams depresijos ir nerimo simptomai pasireiškia dažniau, negu vaikams iš šeimų, kurių tėvai nepatiria priklausomybės nuo alkoholio ir narkotikų.

- Alkoholikų ir narkomanų vaikams depresija ir depresiniai simptomai pasireiškia dažniau, negu vaikams, kurių tėvai neturi priklausomybės nuo šių dalykų.¹⁹
- Alkoholikų ir narkomanų vaikai labiau linkę turėti nerimo sutrikimų ar nerimo simptomų.²⁰
- Alkoholikų ir narkomanų vaikai labiau rizikuoja susirgti įvairiomis psichikos ar psichosocialiniais sutrikimais, taip pat ir alkoholizmu.²¹

6. Alkoholikų ir narkomanų vaikai patiria didesnių psichikos ir mentalinės sveikatos problemų ir reikalauja didesnių sveikatos apsaugos bei socialinio aprūpinimo išlaidų, negu vaikai iš darnių šeimų.

- Stacionare gulėjusių ligonių skaičius ir vidutinė jų buvimo ligoninėje trukmė tarp alkoholikų ir narkomanų vaikų buvo 24% ir buvo 29% didesnė negu tarp vaikų iš darnių šeimų. Piktnaudžiavimas narkotikais ir kiti mentaliniai sutrikimai buvo labiausiai pastebimi veiksniai tarp alkoholikų ir narkomanų vaikų.²²
- Akivaizdu, kad tėvų piktnaudžiavimas narkotikais ir priklausomybė nuo jų yra svarbiausia priežastis mažiausiai 70-90% atvejų, kai vaikams buvo reikalinga socialinė globa. Pasitelkiant konservatyvesnį 70% rodiklį, vien 1998 metais dėl piktnaudžiavimo narkotikais ir priklausomybės nuo jų federalinė, valstijų ir vietinė valdžia išleido maždaug 10 milijardų dolerių, kuriuos teko skirti vaikų socialinės rūpybos sistemai išlaikyti.²³
- Išlaidos, susijusios su gemalo alkoholio sindromu 1992 metais, buvo įvertintos 1,9 milijardų dolerių.²⁴
- Vaikų, hospitalizuotų dėl psichiatrinių sutrikimų, pavyzdys parodė, kad daugiau kaip 50% iš jų buvo alkoholikų ir narkomanų vaikai.²⁵

7. Alkoholikų ir narkomanų vaikai turi daugiau elgesio problemų.

- Viename tyrime, kuriame buvo lyginami alkoholikų vaikai (6-17 metų) su vaikais iš medicinos prasme sveikų šeimų, buvo nustatyta, kad alkoholikų vaikai turėjo

padidintą dėmesio deficito ir hiperaktyvumo sutrikimų bei priešgyniavimo sutrikimų skaičių, palyginti su kontroline vaikų grupe.²⁶

- Elgesio problemų tyrinėjimai liudija, kad alkoholikų vaikams išsivystė šie bruožai: jautrumo kitiems žmonėms stoka; susilpnėjusi socialinė adaptacija ir tarpasmeninis prisitaikymas; žemas savęs vertinimas; aplinkos kontroliavimo stoka.²⁷
- Tyrimas patvirtino, kad alkoholikų ir narkomanų vaikai turėjo tokias charakterio savybes ir temperamento tipą, kurie liudija apie jų būsimą prastą savitvardą.²⁸

8. Alkoholikų ir narkomanų vaikai pasiekia žemesnių rezultatų tikrinant jų mokyklinės žinias, be to, jie patiria ir kitų sunkumų mokyklose.

- Alkoholikų ir narkomanų sūnūs prasčiau pasirodė, tikrinant žinias mokyklose, naudojant *Peabody* revizuotą individualių pasiekimų testą, įskaitant bendrą informaciją, skaitomo teksto atpažinimą, jo supratimą, bendruosius skaitymo įgūdžius, matematiką ir tartį.²⁹
- Apskritai, alkoholikų vaikai pasiekia mažesnių aukštumų mokydami. Jie taip pat praleidžia daugiau pamokų ir yra labiau linkę bėgti iš mokyklos, juos dažniau konsultuoja mokyklos psichologas, negu vaikus iš darnių šeimų.³⁰
- Viename tyrime 41% tėvų – alkoholikų ir narkomanų – teigė, kad bent vienas iš jų vaikų kartojo mokyklos kursą, 19% praleidinėjo pamokas, o 30% buvo pašalinti iš mokyklos.³¹
- Alkoholikų ir narkomanų vaikai, palyginti su vaikais iš darnių šeimų, gerokai prasčiau pasirodė, sprenddami standartinius aritmetikos pratimus.³²

9. Motinų alkoholio ar kitų narkotinių medžiagų vartojimas bet kuriuo nėštumo metu gali sukelti gimdymo traumas ar neurologinius pažeidimus.

- Tyrimais nustatyta, kad kokaino poveikis embrionui gali sukelti nežymius, tačiau reikšmingus pakenkimus, kurie atsilieps vėliau, ypač elgesiui klasėje, kai vaikas niekaip negalės sutelkti dėmesio ir susikaupti.³³
- Pažintiniai vaiko sugebėjimai yra mažiau veikiami alkoholio, ir vaikai, kurių motinos nustojo vartoti alkoholį ankstyvajame nėštumo etape, mažiau nukenčia, net jeigu jų motinos po gimdymo geria ir toliau.³⁴
- Prenatalinis alkoholio poveikis buvo ištirtas lyginant alkoholikų ir negeriančių moterų grupes. Net jeigu motina reguliariai nepiktnaudžiavo alkoholiu, jos vaikas gali būti neapsaugotas nuo prenatalinio alkoholio poveikio.³⁵

10. Alkoholikų ir narkomanų vaikams gali būti naudinga suaugusiųjų parama.

- Vaikai, kurie efektyviai susidorojo su augimo šeimose, kuriose buvo alkoholikų, trauma, dažnai nurodo, kad susilaukė pagalbos iš negeriančio šeimos nario, patėvio, senelių, mokytojų ir kitų asmenų.³⁶
- Alkoholikų ir narkomanų vaikai, kurie nurodo, kad susilaukė kitų suaugusiųjų pagalbos, pasidaro labiau savarankiški ir nepriklausomi, įgyja tvirtesnių socialinių įgūdžių, lengviau susidoroja su sunkiais emociniais momentais ir tiksliau laikosi kasdienės elgesio strategijos.³⁷
- Grupinės programos atskleidžia alkoholikų vaikams būdingą izoliacijos, gėdos ir kaltės jausmą, tuo parodydamos ypatingą reikšmę, kurią paaugliai teikia bendraamžių įtakai ir nebyliai jų paramai.³⁸
- Tokie sugebėjimai, kaip, pavyzdžiui, mokėjimas sukurti ir išsaugoti artimus santykius, reikšti jausmus ir spręsti problemas, gali būti puoselėjami skatinant alkoholikų vaikų aukštesnį savęs vertinimą ir vidines galias.³⁹

Literatūra

1. Kumpfer, K.L. (1999). Outcome measures of interventions in the study of children of substance-abusing parents. *Pediatrics. Supplement.* 103 (5): 1128-1144.
2. Schuckit, M.A., Goodwin, D.A., & Winokur, G. (1972). A study of alcoholism in half siblings. *American Journal of Psychiatry*, 128: 1132-1136.
3. Goodwin, D.W. (1985). Alcoholism and genetics. *Archives of General Psychiatry*, 42, 171-174.
4. Fawzy, F.I., Coombs, R.H., & Gerber, B. (1983). Generational continuity in the use of substances: the impact of parental substance use on adolescent substance use. *Addictive Behaviors*, 8, 109-114.
5. Skiffington, E.W. & Brown, P.M. (1981). Personal, home, and school factors related to eleventh graders' drug attitudes. *International Journal of the Addictions*, 16(5), 879-892.
6. Barnes, G.M., & Windle, M. (1987). Family factors in adolescent alcohol and drug abuse. *Pediatrician*, 14, 13-18.
7. McDermott, D. (1984). The relationship of parental drug use and parents' attitude concerning adolescent drug use to adolescent drug use. *Adolescence*, XIX (73), 89-97.
8. Moos, R.H. & Billings, A.G. (1982). Children of alcoholics during the recovery process: alcoholic and matched control families. *Addictive Behaviors*, 7:155-163.
9. el Guebaly, N. & Offord, D.R. (1997). The offspring of alcoholics: a critical review. *American Journal of Psychiatry*. 134:4, 357-365.
10. Kumpfer, K.L. & DeMarsh, J. (1986). Family environmental and genetic influences on children's future chemical dependency. In Ezekoye, S., Kumpfer, K., &

Bukoski, W., eds. *Childhood and Chemical Abuse Prevention and Intervention*. New York, NY: Haworth Press.

11 Tarter, R.E., Blackson, T.C., Martin, C.S., Loeber, R., & Moss, H.B. (1993). Characteristics and correlates of child discipline practices in substance abuse and normal families. *The American Journal on Addictions*, 2(1), 18-25.

12 Reid, J., Macchetto, P., & Foster, S. (1999). *No Safe Haven: Children of Substance-Abusing Parents*. Center on Addiction and Substance Abuse at Columbia University.

13 Ibid, page 2.

14 Famularo, R., Kinscherff, R., & Fenton, T. (1992). Parental substance abuse and the nature of child maltreatment. *Child Abuse and Neglect*, vol. 16.

15 Leventhal, J.M., Garber, R.B., & Brady, C.A. (1989). Identification during the postpartum period of infants who are at high risk of child maltreatment. *The Journal of Pediatrics*, 114(3), 481-487.

16 Reid, J., Macchetto, P., & Foster, S. (1999). *No Safe Haven: Children of Substance-Abusing Parents*. Center on Addiction and Substance Abuse at Columbia University.

17. Booth, R.E., & Zhang, Y. (1996). Severe aggression and related conduct problems among runaway and homeless adolescents. *Psychiatric Services*, 47 (1) 75-80.

18. U.S. Department of Health and Human Services. National estimates on the number of boarder babies, the cost of their care, and the number of abandoned infants. Found online at <http://waisgate.hhs.gov/cgi-bin/waisgate>: U.S. Department of Health and Human Services.

19. Fitzgerald, H.E., Sullivan, L.A., Ham, H.P., Zucker, R.A., Bruckel, S., Schneider, A.M., & Noll, R.B. (1993). Predictors of behavior problems in three-year-old sons of alcoholics: early evidence for the onset of risk. *Child Development*, 64, 110-123.

20. Earls, F., Reich, W., Jung, K.G., & Cloninger, C.R. (1988). Psychopathology in children of alcoholic and antisocial parents. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 12:481-487.

21 West, M.O. & Printz, R.J. (1987). Parental alcoholism and childhood psychopathology. *Psychological Bulletin*, 102,204-218.

22. *Children of Alcoholics in the Medical System: Hidden Problems, Hidden Costs*. New York, NY: Children of Alcoholics Foundation, 1990.

23. Reid, J., Macchetto, P., & Foster, S. (1999). *No Safe Haven: Children of Substance-Abusing Parents*. Center on Addiction and Substance Abuse at Columbia University.

24. The National Clearinghouse for Alcohol and Drug Information. *Substance Abuse and Mental Health Services Administration*. Available online at: <http://www.health.Org/govstudy/BKD265/Chapter4b.htm#4.4>.

25. Rivinus, T.M., Levoy, D., Matzko, M., & Seifer, R. (1992). Hospitalized children of substance-abusing parents and sexually abused children: a comparison. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 31 (6), 1019-1023.

26. Earls, R., Reich, W., Jung, K.G., & Cloninger, C.R. (1998). Psychopathology in children of alcoholic and antisocial parents. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 12:481-487. Jones, M.C. (1968). Personality correlates and antecedents of

drinking patterns in adult males. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 33:2-12.
28 Tarter, R.E., Blackson, T.C., Martin, C.S., Loeber, R., & Moss, H.B. (1993). Characteristics and correlates of child discipline practices in substance abuse and normal families. *The American Journal on Addictions*. 2 (1), 18-25.

29. Moss, H.B., Vanyukov, M., Majumder, P.P., Kirisci, L., & Tarter, R.E. (1995). Pre-pubertal sons of substance abusers: influences of parental and familial substance abuse on behavioral disposition, IQ, and school achievement. *Addictive Behaviors*, 20 (3), 345-358.

30. Sher, K.J. (1997). Psychological characteristics of children of alcoholics. *Alcohol Health and Research World*, Vol. 21. No. 3.

31. Kolar, A.F., Brown, B.S., Haertzen, C.A., & Michaelson, B.S. (1994). Children of substance abusers: the life experiences of children of opiate addicts in methadone maintenance. *American Journal of Drug and Alcohol Abuse*. 20:2; 159-171.

32. Johnson, J., Boney, T., & Brown, B. (1990). Evidence of depressive symptoms in children of substance abusers. *International Journal of the Addictions*, 25 (4-A), 465-479. National Institute on Drug Abuse, National Institutes of Health. 25

33. Years of Discovery to Advance the Health of the Public. October 18, 1999. Page 42

34. Gabrielli, W.F., & Mednic, S.A. (1983). Intellectual performance in children of alcoholics. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 171:444-447.

35. Larkby, C., & Day, N. (1997). The effects of prenatal alcohol exposure. *Alcohol Health and Research World*, vol. 21, no. 3:192-197.

36 Werner, E.E., & Johnson, J.L. (2000). The role of caring adults in the lives of children of alcoholics. *Children of Alcoholics: Selected Readings*, Vol.2.

37. Werner, E.E. (1986). Resilient offspring of alcoholics: a longitudinal study from birth to age 18. *Journal of Studies on Alcohol*, vol. 47, no. 1, 34-40.

38 Dies, R.R. & Burghardt, K. (1991). Group interventions for children of alcoholics: prevention and treatment in the schools. *Journal of Adolescent Group Therapy* 1 (3):219-234.

39 Nastasi, B.K. & DeZolt, D.M. (1994). *School Interventions for Children of Alcoholics*. New York: Guilford Press.

Nacionalinė alkoholiķų vaikų asociacija

National Association for Children of Alcoholics

11426 Rockville Pike, Suite 100

Rockville, MD 20852

1-888-55-4 COAS (2627)

Fax (301)468-0987

www.nacoa.org • www.nacoa.net

Copyright© 2002 HopeNet Inc., HopeNetworks Inc., all rights reserved.